

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/burgweide/wydarzenia/190588,wydarzenia.html>
19.05.2024, 10:45

Odślonięcie pomnika na terenie byłego niemieckiego obozu Burgweide - Wrocław, 11 września 2023 roku

11 września 2023 w obecności przedstawicieli Instytutu Pamięci Narodowej oraz Urzędu Miejskiego Wrocławia, odsłonięto ponownie pamiątkowy głaz. To monument upamiętniający robotników przymusowych z obozu pracy Burgweide, który w sierpniu przetransportowany został na historyczne miejsce. Dziś stoi tam, gdzie w czasie wojny mieścił się największy obóz pracy przymusowej w okolicach Wrocławia.

[ZOBACZ RELACJĘ Z TEGO WYDARZENIA](#)

Pomnik ofiar obozu Burgweide trafił w nowe miejsce - Wrocław, 16 sierpnia 2023 roku

Ponad cztery tony wagi, 55 lat dawania świadectwa i trwająca trzy godziny operacja przeniesienia pomnika w nowe miejsce. Tak w skrócie można podsumować wspólne działanie władz miejskich Wrocławia, Zarządu Zieleni Miejskiej oraz wrocławskiego oddziału Instytutu Pamięci Narodowej. Dnia 16 sierpnia 2023 roku pomnik ofiar obozu Burgweide stanął w nowym miejscu.

Niepozorny granitowy kamień, być może głaz narzutowy. Na płaskiej wyproszkowanej powierzchni wykute i zaciemnione litery układają się w inskrypcję spisaną w pięciu liniijkach, ale tylko w języku polskim. Choć skromna, to jednak jest bardzo „pojemna”, upamiętnia bowiem wszystkie, bez względu na narodowość, ofiary niemieckiego - hitlerowskiego jak dawniej mówiono - obozu pracy przymusowej. Choć nie podano jego nazwy, to łatwo się domyślić, że chodzi o pobliski niemiecki obóz przejściowy i obóz pracy Burgweide. Idea upamiętnienia jego ofiar zrodziła się już w pierwszych powojennych latach w kręgu byłych polskich robotników przymusowych zamieszkałych m.in. na Sołtysowicach, włączonych w granice Wrocławia w 1951 roku. Nieśmiało czynione starania nie przyniosły jednak zamierzonego rezultatu. Dopiero pod koniec lat 60. XX wieku przy wsparciu Związku Bojowników o Wolność i Demokrację udało się doprowadzić do powstania pomnika ufundowanego przez załogę nieistniejącej obecnie Cukrowni Wrocław. Dnia 11 września 1968 roku, przy udziale licznie zgromadzonych byłych robotników przymusowych, uroczystego odsłonięcia kamienia dokonał prof. Jerzy Falenciak - związany z Uniwersytetem Wrocławskim prawnik, w czasie wojny więziony w różnych obozach koncentracyjnych, m.in. KL Mauthausen-Gusen.

Pamiętkowy głaz – zwany niekiedy „pomnikiem Burgweide” – przez wiele lat był miejscem tradycyjnych uroczystości i rozmaitych spotkań organizowanych np. z okazji rocznicy kapitulacji Festung Breslau lub wybuchu czy zakończenia II wojny światowej. To przy nim spotykali się byli robotnicy przymusowi i ich bliscy, a także młodzież szkolna, której świadkowie historii opowiadali o tym, czego doświadczyli. Otoczony zieloną bujną roślinnością rozciągającą się na terenie u zbiegu alei Poprzecznej i Kanonierskiej oraz ulicy Bombardierskiej stał tam przez 55 lat. Niejednokrotnie wprowadzał w błąd, szczególnie młodsze pokolenie wrocławian, gdyż jego lokalizacja sugerowała, że obóz znajdował się na północ od cukrowni, pomiędzy dzisiejszą ulicą Bombardierską a aleją Kanonierską (mniej więcej w miejscu dawnego kina Cukrownik). Życzeniem środowiska byłych robotników przymusowych było, by kamień trafił w odpowiednie miejsce, czyli na teren bliżej ulicy Sołtysowickiej, gdzie niegdyś mieścił się obóz.

W środę 16 sierpnia 2023 roku pomnik został przeniesiony na teren poobozowy, nieopodal filii nr 19 Miejskiej Biblioteki Publicznej, i stanął nieopodal miejsca, gdzie niegdyś znajdował się jeden z baraków oraz w pobliżu dawnego obozowego cmentarza, na których w czasie walk o Festung Breslau pochowano ponad 60 osób, w tym także Polaków (wszystkie szczątki ekshumowano pod koniec lat 40. XX wieku). W ten sposób nie tylko spełniono życzenie środowiska byłych robotników przymusowych, ale również zainicjowano stworzenie nowej przestrzeni – skweru, który będzie upamiętniał ofiary obozu Burgweide. Wyznaczony przez władze miejskie Wrocławia teren to ponad jednohektarowy zazieleniony obszar. Na przełomie lipca i sierpnia został uprzątnięty przez Zarząd Zieleni Miejskiej, który również wytyczył i przygotował nowe miejsce pod pomnik. Skoordinowana przez wrocławski oddział Instytut Pamięci Narodowej akcja przeniesienia pamiętkowego głazu trwała ponad trzy godziny. Wkrótce obok niego stanie tablica informacyjna, która przybliży historię obozu i tego miejsca pamięci.

Burgweide odkopany spod śmieci, czyli sprzątnięcie terenu byłego obozu pracy - Wrocław, 17 czerwca 2023 roku

„Wielkie sprzątnięcie z historią w tle” stanowiło pierwszą odsłonę działań wrocławskiego oddziału Instytutu Pamięci Narodowej zmierzających do opowiedzenia wrocławianom historii niemieckiego obozu przejściowego i obozu pracy przymusowej Burgweide.

Akcję sprzątnięcia fragmentu terenu dawnego obozu pracy zorganizował wrocławski oddział IPN we współpracy z Radą Osiedla Sołtysowice oraz Miejską Biblioteką Publiczną nr 19, która znajduje się na terenie poobozowym. W sobotę 17 czerwca pogoda dopisała, zatem akcja przebiegła bez zakłóceń. W sprzątnięciu wzięli udział mieszkańcy Sołtysowic, harcerze ZHP oraz pracownicy biblioteki i IPN. Zebrano pełny kontener śmieci, prawie 60 dużych worków, a to nie koniec. Niestety, odkryto wiele niewidocznych na pierwszy rzut oka miejsc, gdzie pełne worki śmieci były celowo zakopywane w ziemi lub ukrywane pod hałdą

gałęzi. Ten mocno zadrzewiony teren w środku osiedla, w miejscu, gdzie niegdyś stały baraki, przez lata stał się dzikim wypiskiem śmieci, dlatego kolejne odsłony akcji porządkowania terenu będą realizowane nie tylko jako akcje społeczne inicjowane przez IPN, ale w porozumieniu ze służbami miejskimi.
